

Методичний коментар до теми “Територія”

Сюрприз і підсумок водночас

Перед формувальним оцінюванням важливо налаштувати дітей так, щоб їм було цікаво відповідати на запитання, щоб вони сприймали оцінювання як ще один сюрприз, цікаву форму роботи, навчальну гру тощо.

Зробіть формувальне оцінювання цікавинкою місяця. Так, звичайно, це підсумок роботи за темою, але ми не ставимо і не отримуємо оцінок, не критикуємо, а визначаємо, що вийшло, а що ні, радімося. Ми озиремося, щоб показати самим собі що ми дізналися, чого цікавого навчилися. Ми маємо ще раз показати дітям, що здобуті знання знадобляться їм у житті. Діти розмірковують, що сподобалося, а що ні, що хочеться змінити, а що змінювати не варто.

У формувальному опитуванні немає прямих запитань, мета яких — перевірка знань та вмінь. Це ми робимо опосередковано за допомогою завдань, які показують, як дитина може використати знання. Ми звертаємо увагу на те, як діти оцінюють процес навчання, на їхню зацікавленість і прагнення працювати в команді тощо. Багато запитань допомагають учителю розв’язувати одразу кілька завдань.

Сюжет твору Наталії Чуб “Цікаві правила дорожнього руху”, який учні читають, вивчаючи цю тему, підказує, як провести підсумок роботи за місяць. Запропонуємо дітям уявити, що марсіани опинилися в їхній кімнаті. Учні мають придумати, як спілкуватися з прибульцями, що їм показати, як розповісти про Україну та рідний край. Запитання в кожному блоці можна доповнити власними завданнями, спрямованими на поглиблення знань про рідний край, зробивши підсумок іще цікавішим, наблизивши його до кожної дитини.

Так звичайнісінький підсумок можна перетворити на захопливу пригоду, у якій кожна дитина опиниться сам на сам з усілякими труднощами, але відчуватиме підтримку друзів — однокласників, учителя та батьків — відданих уболівальників.

Це не означає, що підсумок буде несерйозним: просто ми обираємо цікаву дітям форму його проведення, створюємо ситуацію, коли діяльність захоплює, а для подолання труднощів виникає додаткова мотивація.

Розглянемо, як можна аналізувати відповіді учнів на запитання опитувальника.

Чи варто наполягати, щоб діти зазначали своє ім’я?

Не варто. Адже нам потрібні ширі відповіді, чесна і відверта розмова з дітьми.

Це питання довіри між педагогом, учнями та батьками. Якщо діти довіряють педагогу, певні, що педагог справді виконає свої обіцянки, знають, що батьки не сваритимуть за погані відповіді, то дитина відрекомендується так, щоб було зрозуміло, хто саме відповідав на запитання.

Тож певні висновки можна робити вже з першої відповіді.

Якщо ви проводите таке формувальне оцінювання вже не вперше, у вас є нагода порівняти, як відрекомендувалися діти минулого разу, і як — зараз. Можна побачити

динаміку змін, пересвідчитися, наскільки ви правильно будете стосунки з дітьми, поміркувати, що і як варто змінити.

Знайомство з марсіанами

Ідея опитувальника схожа на підсумок за темою 2 “Факти і здогадки”: пропонуємо дітям відповідати переважно на багатофункціональні запитання, які перевіряють здобуті знання та вміння, вміння використовувати знання у повсякденному житті, розв’язувати нестандартні завдання тощо. Тому радимо неодмінно влаштувати обговорення таких запитань з усіма дітьми, вислухати їхні аргументи.

Опитувальник побудований таким, щоб діти могли крок за кроком пройти всі етапи знайомства з прибульцями. Ви можете зробити на уроці відповідний вступ, показати відповідний відеоряд, щоб допомогти дітям поринути у пригоду, доповнити запитання опитувальника власними завданнями.

- Що допоможе тобі спілкуватися з прибульцями?
- Як ти гадаєш, які ознаки допомогли марсіанам зрозуміти, що вони приземлилися саме в Україні?

Це запитання-місточок між темами 2 і 3, адже вони допомагають використати здобуті раніше знання в іншій ситуації, увіяти себе у незвичній ролі, розв’язувати незвичні проблеми.

А це суто практичне запитання, на яке дітям допоможе відповісти ще й набутий власний досвід.

- Що може допомогти знайти дорогу?

Екскурсія для марсіан

Наступне запитання дасть дітям змогу відчутти себе гостинними господарями та провести уявну екскурсію для інопланетян.

- Що ти передусім розкажеш про Україну?

Ці запитання допоможуть з’ясувати наскільки добре дитина знає рідне місто, адже не всі перелічені громадські об’єкти можуть у ньому бути, наскільки уявила собі ситуацію — пригадала ознаки осені, особливості поведінки тварин восени, знає тварин рідного краю.

- Які громадські об’єкти твого міста/селища ти можеш показати прибульцям?
- Яких тварин рідного краю ти можеш показати зараз прибульцям?

Порівнюємо розміри територій

Цей блок запитань торкається теми, якої не було у підручнику, але ж для відповіді треба просто пригадати вже здобуті на уроках математики знання та використати в нестандартній ситуації. Запитання не складні, в учнів 2-го класу утруднення може виникнути тільки через нестандартність ситуації.

- За допомогою чого можна визначити довжину предмета?

- Яка з цих територій найбільша, а яка — найменша? (Для відповіді на це та наступне запитання достатньо знань, отриманих у середньому дошкільному віці за будь-якою програмою для дошкільнят).

- Чи завжди можна порівняти території за розміром?
- У марсіан уже є дивовижний прилад, який завжди може виміряти розмір території. Як ти думаєш, як інопланетяни його назвали?

Запитання допомагають педагогові перевірити, чи вдалося дітям засвоїти знання, чи можуть вони їх вільно використовувати, чи достатньо розкуто міркують, чи не заважають їм шаблони.

Останнє запитання про дивовижний прилад перевіряє розвиненість функціонального мислення — щоб відповісти на нього, досить мати уявлення про словотворення і розуміти зміст слів.

Функціональне мислення — розуміння того, що всі предмети люди роблять не для того, щоб просто їх мати, а для того, щоб вони допомогли людині задовольняти її потреби. Якщо ми знаємо функцію предмета, ми можемо відповісти на запитання: “Навіщо створено (чи створюватиметься) предмет? Що можна буде робити за допомогою цього предмета?”. Формулюючи функцію предмета, ми визначаємо дію, яку він виконує, і об’єкт, на який цю дію спрямовано. Можна сформулювати функцію одним словом — назвою предмета: ручка — “писалка”, машина — “возилка” тощо.

Візит марсіан: підсумки

Останній блок запитань дає змогу дізнатися, що обговорюють діти вдома з батьками, побачити, наскільки учні зацікавилися курсом “Я досліджую світ”.

- Чи хотілося б тобі познайомити прибульців із друзями?
- Які бажання в тебе виникли після вивчення цієї теми?

Ці запитання допомагають побачити як спілкуються діти, чи друкать, чи діляться враженнями, чи цікавляться, що відбувається в однокласників, а також дещо можуть розповісти про стосунки в родині.

- Роздивись діаграму та дізнайся, що найбільше сподобалося інопланетянам в Україні? Познач у відповіді не більше двох рядків.

Запитання ставиться так, що діти мають визначити два перших місця, які сподобалися гостям з космосу. Діти вже доволі давно користуються діаграмами, тому важливо під час обговорення відповідей на запитання опитувальника або в інший зручний час звернути їхню увагу на особливості подання інформації у вигляді діаграм.

Обговоріть із учнями, на які запитання можна відповісти швидко, навіть не дивлячись на числа, які переваги подання інформації у вигляді діаграм.

- Про що з вивченого цього місяця ти дізналася/дізнався вперше?
- Як ти думаєш, що з вивченого цього місяця тобі найбільше знадобиться у житті?
- Інформацію на яких сторінках ти вважаєш найважливішою? Можеш обрати не більше двох варіантів.

Ці запитання допомагають перевірити, чи багато справді нового діти дізнаються на уроках, зрозуміти, чи варто використовувати на уроках більше додаткового матеріалу, інакше можна втратити зацікавленість дітей, і чи усвідомлюють діти необхідність шкільних знань у своєму повсякденному житті. Так педагог отримує чимало інформації, яка за необхідності допоможе скоригувати освітню траєкторію класу чи певної дитини.

Цього разу запитання про сторінки підручника ставиться інакше, тож важливо зіставити відповіді на запитання “Що з вивченого цього місяця тобі найбільше знадобиться у житті?” та “Інформацію на яких сторінках ти вважаєш найважливішою?”. Великі розбіжності можуть свідчити про те, що діти були не достатньо відвертими або неправильно зрозуміли запитання.

Наступні запитання допоможуть з’ясувати бажання дітей та підбити остаточний підсумок місяця. Аналізування відповідей на них не має викликати труднощів.

- Наскільки сподобалася тобі ця зустріч із марсіанами?
- Чи ти вже знаєш, з ким саме зустрінешся наступного місяця?
- Наступного місяця я хочу...
- Напиши мені одне своє бажання на наступний місяць: я намагатимуся його врахувати.

І, звичайно, якщо перші теми зацікавили, то в учнів виникне бажання підглянути, щоб дізнатися, якою буде наступна тема, або ж вони чекатимуть на сюрприз! Це запитання вже стало традиційним, тому можна зіставити відповіді в різні місяці і з’ясувати, як змінилося ставлення учня до предмета.